

Hyvinvointi, infektioiden torjunta- ja
potilasturvallisuusyksikkö

2.5.2022

Dnro 5177-2022
(03.00)

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Turun kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa HE:stä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

DNRO: VN/12741/2022

Turun kaupunki 2.5.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi eräiden covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaoloa. Esityksessä ehdotetaan jatkettavan säännöksiä yleisistä hygieniavelvoitteista, joita noudattamalla erilaisia palveluja voidaan koronavirusepidemian aikana tarjota asiakkaille ja toimintaan osallistuville terveysturvallisesti tavoilla.

Esityksessä ehdotetaan, että alueellisen tautitilanteen niin vaatiessa toissijaisena keinona yleisten hygieniavaatimusten noudattamisen lisäksi kunta tai aluehallintovirasto voisi edelleen tehdä päätöksen, jolla se rajoittaisi asiakas- ja osallistujamääriä tietyissä korkean tartuntariskin omaavissa toiminnoissa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi jatkossa antaa päätöksen myös ravintolatoiminnan rajoittamisesta, mikäli epidemia-tilanne ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaaminen sitä edellyttäisivät. Jatkossakin esityksen mukaan covid-19-epidemian vuoksi asetettaisiin rajoituksia vain tilanteissa, joissa ne olisivat välttämättömiä terveydenhuollon palvelujen turvaamiseksi ja ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi vakavalta covid-19-infektiolta. Esityksen mukaan rajoitustoimet asetettaisiin jatkossa alueellisen viranomaisen toimesta, mikä parantaisi rajoitustoimien yhdenmukaisuutta ja rajoitustoimien oikeasuhtaisuus-, tehokkuus- ja välttämättömyyspunninnan ulottamisen kaikkien rajoitustoimien yhteisvaikuttavuuteen.

Covid-19-pandemian viimesijaisena keinona esityksessä ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi myös jatkossa sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi tilanteessa, jossa se olisi taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi välttämätöntä. Mahdollisuus kieltää asiakkaiden tai osallistujien ottaminen tilaan voisi koskea ai-

Hyvinvointi, infektioiden torjunta- ja
potilasturvallisuusyksikkö

2.5.2022

Dnro 5177-2022
(03.00)

noastaan toimintoja, joissa olisi erityinen riski merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Esityksessä ehdotetaan myös jatkettavaksi rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassaoloa siten, että säännökset otettaisiin tartuntatautilakiin, mutta niiden voimaantulosta säädettäisiin erikseen voimaantulon tilanteessa, jossa epidemiologiset ja lääketieteelliset perusteet rajojen terveysturvallisuustoimiin olisivat olemassa ja toimia voitaisiin pitää välttämättömänä epidemian leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022. Lain 16 a-16 e, 79 a ja 89 a §:n voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin erikseen lailla. Laki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Turun kaupungin lausunto

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset tartuntatautilain väliaikaisiin muutoksiin ovat yleisesti tarpeellisia varautumista ajatellen, koska pandemia jatkuu edelleen ja syksyn tilannetta on vaikea ennustaa. Esityksessä ehdotettujen lakimuutoksien perusteluosiossa on huomioitu kattavasti perustuslakivaliokunnan kommentit ja korostettu, että perusoikeuksiin puuttumisen yhteydessä pitää olla välttämättömät perusteet. Lisäksi perustuslakivaliokunta on korostanut useamman kerran covid-19-pandemian aikana, että terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn ylläpitäminen on perusoikeuksien kannalta erittäin oleellista.

Hallituksen esityksessä on mukana myös rajoituksia elinkeinoelämän toimintaan. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin edellyttänyt, että elinkeinovapautta rajoittavat toimet pitää perustella asianmukaisesti ja rajattava kussakin kohdassa vain aivan välttämättömiin rajoituksiin. Esityksen perusteluosiossa on perusteltu ja tarkennettua tätä asiaa aiempien lausuntojen (esimerkiksi perustuslakivaliokunta) tai ratkaisujen perusteella.

Lisäksi esityksen perusteluissa on huomioitu, että pitkän tavoitteen tähtäimenä pitää olla terveydenhuollon kapasiteetin kasvattaminen, koska rajoituksilla on aina sekä inhimillinen että taloudellinen hinta.

Lisäksi on hyvä, että vakavan taudin estäminen erityisesti rokotuksilla on mainittuna lakiesityksen perusteluissa. Nykykäsityksen mukaan nykyisillä covid-19-rokotteilla saadaan erinomainen suoja vakavaa tautia vastaan ei niinkään suojatehoa tartuntoja vastaan.

16 a-e §

Hyvinvoinnin palvelu-
kokonaisuus

Käyntiosoite
Kirjaamo
Puolalankatu 5
20100 Turku

Postiosoite
PL 355
20101 Turku

Puh. +358 2 330 000

turun.kaupunki@turku.fi
www.turku.fi

Hyvinvointi, infektioiden torjunta- ja
potilasturvallisuusyksikkö

2.5.2022

Dnro 5177-2022
(03.00)

Ehdotukset ovat pääosin kannatettavia, mutta erillisen voimaanpanolain kriteerit pitäisivät olla hyvin selkeät. Rajatyö nykyisellään ei ole enää keväällä 2022, omikron-aikakaudella, tuottanut merkittävää lääketieteellistä hyötyä ja siksi kynnys 16a-e §:en käyttöönotolle pitäisi olla korkea ja perustua lähinnä siihen, että tilanne maailmalla pahenisi erittäin voimakkaasti esimerkiksi rokotteille vastustuskykyisen variantin aiheuttaman covid-19-pandemian vuoksi. Jälkimmäisen ajankohdan covid-19-testin poisto on kannatettava asia. Mikäli voimaanpanolailla käynnistetään uudelleen covid-19-todistusten tarkastamisen rajanylityspisteissä, vie toiminnan uudelleenkäynnistäminen rajapaikkakunnalla jonkin verran aikaa, vaikkakin nykyiset käytännöt on dokumentoitu ja se helpottaa tarvittaessa niiden uudelleen aloittamista.

58a §

Esityksessä ehdotetaan, että sen lisäksi mitä elintarvikelaissa säädetään, ravitsemistoiminnan harjoittajan on huolehdittava yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta sekä siitä, että asiakkailta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen, ja annettava asiakkaille riittävän etäisyyden ylläpitämistä ja käsien puhdistamista koskevat toimintaohjeet. Ravitsemistoiminnan harjoittajien tulee huolehtia siitä, että asiakkaiden saapuminen ja oleskelu järjestetään yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi riittävän väljästi, asiakaspaikat sijoittuvat riittävän etäälle toisistaan ja tartuntariski pidetään ravitsemisliikkeen toiminnassa mahdollisimman pienenä. Nämä muutokset ovat kannatettavia ja toimijoille helppoja ja edullisia keinoja estää covid-19-pandemian aikana tartuntojen leviämistä.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan kunnan tartuntataudeista vastaavalle toimielimelle merkittäviä valtuuksia rajoittaa ravitsemistoimintaa, mikäli aiemmat toimenpiteet ovat olleet riittämättömiä. Kunnan tartuntataudeista vastaava toimielin voisi antaa toimialueellaan ravitsemistoiminnan harjoittajia velvoittavan päätöksen asiakkaiden saapumiseen ja oleskeluun, asiakaspaikkojen sijoittamiseen sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämiseen ja musiikin soittamisen rajoittamiseen liittyvistä tarkemmista velvoitteista sekä sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärään liittyvistä rajoituksista.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että jos on ilmeistä, että tehdyt toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 58 c §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan ravitsemistoiminnan harjoittajia velvoittavan päätöksen, jonka mukaan ravitsemisliikkeen on lyhennettävä aukiolo- ja anniskeluaikaansa.

Tämä on merkittävä ja uusi tehtävä kunnan tartuntataudeista vastaavalle toimielimelle tai jos rajoituksia tarvitaan usean kunnan alueelle, tehtävä on uusi myös aluehallintovirastoille. Esityksen perusteluissa kerrotaan, että tämä parantaa toimenpiteiden oikea-aikaisuutta ja samalla myös ravitsemusliiketoimi-

Hyvinvointi, infektioiden torjunta- ja
potilasturvallisuusyksikkö

2.5.2022

Dnro 5177-2022
(03.00)

joiden oikeusturvaa kuitenkin korostaen päätöksiä tehdessä niiden ehdotonta välttämättömyyttä tilanteessa. Rajoittamispäätökset saadaan tehdä, jos päätöksen tekeminen on väestön terveyden vaarantavan covid-19-taudista aiheutuvan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Lisäksi päätös saadaan tehdä, jos covid-19-rokotteiden vaikuttavuus vakavaa tautimuotoa vastaan on merkittävästi heikentynyt ja päätöksen tekeminen on välttämätöntä vakavan terveyden ja hengenvaaran ehkäisemiseksi. On kannatettavaa, että päätöksien kriteerit on selkeästi kirjattu rajoittuen erittäin vakavaan tilanteeseen.

58 b §

Ei lausuttavaa

58 c §

Ehdotettu 58 c § on samantapainen kuin nyt voimassaolevan 58 d §:n sanamuodot, mutta jatkossa päätöksellä voitaisiin rajoittaa toimintaan osallistuvien asiakkaiden- ja osallistujien määrää, jolloin toiminnanharjoittajalla ei enää olisi valinnanvapautta erilaisten rajoitustoimien välillä. Tämä on perusteltu täsmennys ja sopii tilojen suurimman sallitun henkilömäärän kautta saatavaan rajoittamiseen helpommin kuin aiemmat sanamuodot.

58 d §

Ei lausuttavaa

58 e §

58 e §:n käyttöönotto rajoittaa merkittävästi perusoikeuksia, joten on perusteltua pitää kriteerit käyttöönotolle vain aivan välttämättömissä tilanteissa. Lisäksi niiden on liityttävä juuri vaikeasta covid-19-infektiosta liittyvään tilanteeseen. terveydenhuoltohan voi kuormittua ja vaarantua muistakin syistä. 58 e §:n käyttöönotto rajoittaa merkittävästi esimerkiksi väestön mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ja siten 58 e §:n käyttöönotolla on myös merkittäviä terveyshaittoja kuten on nähty aiemmin käytössä olleen lähes samantapaisen 58 g §:n käytöstä.

58 f §

Ei lausuttavaa

58 g §

Ehdotetun 58 g §:n kunnan on myönnettävä todistus ulkomailla sairastetuista covid-19-tartunnoista tai covid-19-rokotuksista tietyin edellytyksin. Käytännössä erityisesti ulkomailla sairastetuista covid-19-infektioista on vaikea saada luotettavaa dokumenttia ja siksi todistuksen tekeminen ei kaikissa tilanteissa

Hyvinvointi, infektioiden torjunta- ja
potilasturvallisuusyksikkö

2.5.2022

Dnro 5177-2022
(03.00)

onnistu. Henkilöille tehdään kuitenkin arvio tilanteesta ja mikäli ulkomailla sairastetun taudin todistusta ei voida kirjoittaa, henkilölle kerrotaan, miten hänen on mahdollista saada EU:ssa hyväksytty koronatodistus.

59 a -e §

Ei lausuttavaa

79 §

On tärkeää, että mikäli toimeenpanolailla käytöön otetaan 16 a, b ja d §:ä, niiden kustannukset korvataan kunnille.

87 a §

Käytännön toteutus on osoittautunut haasteelliseksi ja työlääksi.

89 a §

Ei lausuttavaa

91 §

Ei lausuttavaa

Jutta Peltoniemi
ylilääkäri

